

РЕСПУБЛИКА БУРЯТИЯ

БУРЯАД УЛАСАЙ

ЗАКОН

ХУУЛИ

**Буряад Уласай хуули тогтоолгын зарим шийдхэбэринүүдтэ
хубилалтануудыг оруулха тухай**

*Буряад Уласай Арадай Хурал
2024 оной юниин 27-до
баталан абаа*

1-дэхи статья

«Буряад Уласай Толгойлогшо тухай» гэхэн 1994 оной мартын 14-эй № 422-ХП Буряад Уласай Хуулийн 15-дахи статьяда (Буряад Уласай Дээдэ Зүблэлэй Дансанууд, 1994, № 10; Буряад Уласай Хуулита шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2001, № 4 – 5 (23 – 24); 2002, № 3 (35), № 9 (41); 2003, № 4 (49), № 12 (57); 2005, № 4 – 5 (73 – 74); 2006, № 6 – 7 (87 – 88), № 10 – 11 (91 – 92); 2007, № 4 – 5 (97 – 98); 2008, № 6 – 7 (111 – 112), № 8 – 10 (113 – 115); 2009, № 1 – 2 (118 – 119), № 6 – 8 (123 – 125); 2010, № 1 – 3 (130 – 132), № 4 – 5 (133 – 134); 2011, № 8 – 10 (149 – 151); 2012, № 4 (157), № 7 (160), I хуби, № 12 (165); 2013, № 3 (168), № 4 – 5 (169 – 170), № 11 (176), I хуби; 2014, № 1 – 2 (178 – 179); 2017, № 3, I хуби, № 4 – 5, № 6 – 7; «Бурятия» сонин, 1994, мартын 18; 2001, майн 15; 2002, мартын 5, августын 9; 2003, апрелин 26, декабрин 31; 2005, майн 5; 2006, июлийн 4, ноябрин 24; 2007, майн 11, декабрин 28; 2008, майн 6, июлийн 8, сентябрин 30; 2009, мартын 11, июлийн 7; 2010, мартын 6, майн 8; 2011, октябрин 19; 2012, майн 15, юниин 29, декабрин 25; 2013, мартын 14, майн 14, ноябрин 21; 2014, июлийн 8, июлийн 11, ноябрин 18; 2015, мартын 17, октябрин 20, декабрин 1, декабрин 25; 2016, мартын 11, июлийн 8, декабрин 2; 2017, мартын 17; июлийн 18; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, ноябрин 15; 2014, мартын 12, июлийн 7, ноябрин 13; 2015, мартын 13, октябрин 14, ноябрин 27, декабрин 18; 2016, мартын 9, июлийн 4, ноябрин 28; 2017, мартын 6, майн 10, июлийн 10; 2018, мартын 7, мартын 15, июлийн 9, декабрин 13; 2019, мартын 12; 2020, мартын 13, декабрин 21; 2021, майн 5, октябрин 8; 2022, майн 4) удаадахи хубилалтануудыг оруулха:

1) 1-дэхи хубида удаадахи удхатай 11-дэхи пункт нэмэхэ:

«11) тэрэнэй хари гүрэнэй тагнуулшанай эрхэ зэргэтэй бололгын.»;

2) 2-дохи хубида «нэгэдэхи хубиин 1, 2, 3, 4 ба 9-дэхи пунктуудаар» гэхэн үгэнүүдые «нэгэдэхи хубиин 1, 2, 3, 4, 9 ба 11-дэхи пунктуудаар» гэжэ хэлгэхэ;

3) 3-дахи хубида «нэгэдэхи хубиин 2, 3, 4 ба 9-дэхи пунктуудаар» гэхэн үгэнүүдые «нэгэдэхи хубиин 2, 3, 4, 9 ба 11-дэхи пунктуудаар» гэжэ хэлгэхэ.

2-дохи статья

«Буряад Уласай Толгойлогшын хунгалта тухай» гэхэн 2012 оной юниин 27-ой № 2740-IV Буряад Уласай Хуулида (Буряад Уласай Хуулига шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2012, № 7 (160), I хуби, № 12 (165); 2013, № 4 – 5 (169 – 170), I хуби, № 11 (176), I хуби; 2014, № 1 – 2 (178 – 179), № 5 (182); 2017, № 3, I хуби, № 6 – 7; «Бурятия» сонин, 2012, юниин 28, декабриин 25; 2013, майн 14, ноябриин 21; 2014, мартын 14, майн 13, октябриин 10, ноябриин 18; 2015, майн 19, декабриин 25; 2016, мартын 11, июлиин 8; 2017, юниин 16; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, ноябриин 15; 2014, мартын 12, майн 8, октябриин 9, ноябриин 17; 2015, майн 5, декабриин 18; 2016, мартын 9, июлиин 4; 2017, мартын 10, юниин 6; 2018, мартын 15, ноябриин 14; 2019, мартын 12; 2020, мартын 14, июлиин 15, сентябриин 28; 2021, майн 5, июлиин 7, октябриин 8; 2022, мартын 11, майн 4; «Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентствo» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2022, октябриин 5; 2023, мартын 6, майн 2, июлиин 10, ноябриин 24; 2024, апрелиин 1) удаадахи хубилалтануудые оруулха:

1) 18-дахи статьяда:

а) 9-дэхи хубиин хоёрдохи абзацта «хунгагдадаг тушаалта нюурнууд» гэхэн үгэнүүдэй удаа «Оросой Холбоото Уласай сенаторнууд», «, хари гүрэнүүдэй тагнуулшадай тобьёгто оруулагдаһан нюурнууд, тэдээн тухай мэдээнүүдэй туйлдаа хүрэхэн үзэл баримталдаг гү, али алан хүрдүүлдэг эмхиин ажаябуулгада хабаатай нюурнууд тухай мэдээнүүдэй ниитэ нэгэн тобьёгто оруулагдаһан нюурнууд» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

б) 10.1-дэхи хубида «дуугаа үгэлгын (болзорһоо урид дуугаа үгэлгын) урда тушаадаг» гэхэн үгэнүүдэй урда «Буряад Уласай Хунгуулиин комиссиин тогтооһон түхэлөөр ба гуримаар саарһан дээрэ ба (гү, али) машинаар уншагдадаг янзаар» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ, «адаглагша бүхэнэй обог, нэрэ ба алдар» гэхэн үгэнүүдэй удаа «түрэхэн үдэр, эрхэтэнэй паспортын гү, али паспорт орлодог дансын хэхэг, дугаар ба үгтэхэн үдэр» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

в) 15.2-дохи хубида «гурбан үдэр» гэхэн үгэнүүдые «долоон үдэр» гэжэ хэлгэхэ;

2) 24-дэхи статьягай 2-дохи хубида «заагдаһан тоолбориин нютаг можын гүрэнэй хугасаата барламал хэблэлнүүдтэ толилдог» гэхэн үгэнүүдые хаһаха, «тэрэниин ниитэлдэг» гэхэн үгэнүүдые «заагдаһан тоолбори

ниитэлдэг» гэжэ хэлгэхэ, «заагдахан тоолбори эльгээдэг» гэхэн үгэнүүдые «тэрэниие эльгээдэг» гэжэ хэлгэхэ;

3) 25-дахи статьяда удаадахи удхатай 9.4-дэхи хуби нэмэхэ:

«9.4. Дэбжүүлэгдэгшые бүридхэлдэ абахын тула хэрэгтэй дансануудые тушааха үедөө дэбжүүлэгдэгшэ хари гүрэнэй тагнуулшанай эрхэ зэргэсэ болюулха ёһотой.»;

4) 27-дохи статьяда удаадахи удхатай 1.6-дахи хуби нэмэхэ:

«1.6. Хэрбээ хунгагдахаар зүбшөөхэ тухай мэдүүлгэ соо дэбжүүлэгдэгшэ хари гүрэнэй тагнуулшан болодог гэхэн мэдээнүүдэй заагдахан байгаа хаань, дэбжүүлэгдэгшэ Буряад Уласай Хунгуулиин комиссида дэбжүүлэгдэгшые бүридхэлдэ абахын тула хэрэгтэй бусад дансануудтай хамта аралжаанай бэшэ эмхинүүдые бүридхэлгын халбарида гүрэнэй бодолго бэлдэхэ ба бээлүүлхэ болон хууляар гуримшуулха талаар үүргэ дүүргэдэг холбоото уласай гүйсэдхэхы засагай зургаанай дэбжүүлэгдэгшые хари гүрэнүүдэй тагнуулшадай тобыёгһоо гаргаһан тухайнь дуулгаһан бэшэг гү, али сүүдэй зохистой шийдхэбэри тушаадаг.»;

5) 28-дахи статьягай 6.1-дэхи хубида «, мүн тус Хуулиин 25-дахи статьягай 9-дэхи хубиин ёһоор тушаагдадаг мэдээнүүдэй бүридэлдэ дэбжүүлэгдэгшын тэрээндэ Оросой Холбоото Уласай дэбисхэрһээ гадуур оршодог хари гүрэнүүдэй банкнуудта тоосоной дансануудай (мүнгэн хадагаламжын), саарһан мүнгэнэй ба үнэтэ зүйлнүүдэй болон (гү, али) хари гүрэнүүдэй мүнгэн хангай хэрэгсэлнүүдэй бии тухай мэдээнүүдые зааһан ушарта, үгы гэбэл тус мэдээнүүдые тус статьягай 6.3 – 6.6-дахи хубинуудай ёһоор үнгэргэгдэһэн шалгалтын дүнгүүдээр элирүүлһэн ушарта» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

6) 29-дэхи статьягай 2-дохи хубида:

а) удаадахи удхатай 2.2-дохи пункт нэмэхэ:

«2.2) дэбжүүлэгдэгшын тус Хуулиин 25-дахи статьягай 9.4-дэхи хубяар тогтоогдоһон эрилтэ сахяагүй байлга.»;

б) 10-дахи пунктда «тус Хуулиин» гэхэн үгэнүүдэй удаа «зохистой» гэхэн үгэ нэмэхэ;

7) 32-дохи статьяда удаадахи удхатай 3.1-дэхи хуби нэмэхэ:

«3.1. Бүридхэлдэ абтаһан дэбжүүлэгдэгшэ хари гүрэнүүдэй тагнуулшадай тобыёгто оруулагдажа болохогүй.»;

8) 33-дахи статьягай 2-дохи хубида «хунгуулиин комиссинуудай албан газарнуудай» гэхэн үгэнүүдэй удаа «, хари гүрэнүүдэй тагнуулшадай тобыёгто оруулагдаһан нюурнууд, тэдээн тухай мэдээнүүдэй туйлдаа хүрэхэн үзэл баримталдаг гү, али алан хүрдүүлдэг эмхиин ажаябуулгада хабаатай нюурнууд тухай мэдээнүүдэй ниитэ нэгэн тобыёгто оруулагдаһан нюурнууд» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

9) 38-дахи статьягай 3-дахи хубида «мүн дуугаа үгэхэ үдэртэ» гэхэн үгэнүүдые «ба дуугаа үгэхэ үдэртэ (дуугаа үгэлгын һүүлшын үдэртэ) ниитэ нэгэн хунгуулиин тойрогой дэбисхэр дээрэ дуугаа үгэлгын түгэсэхэ саг болотор» гэжэ хэлгэхэ;

10) 43-дахи статьягай 6-дахи хубида «хари гүрэнэй тагнуулшан болодог бүридхэлдэ абтаһан дэбжүүлэгдэгшые, үгы гэбэл» гэхэн үгэнүүдые хаһаха, «хари гүрэнэй тагнуулшан, үгы гэбэл дэбжүүлэгдэгшэ болодог» гэхэн үгэнүүдые «дэбжүүлэгдэгшэ болодог» гэжэ хэлгэхэ, «хари гүрэнэй тагнуулшан, үгы гэбэл дэбжүүлэгдэгшэ байһан» гэхэн үгэнүүдые «дэбжүүлэгдэгшэ байһан» гэжэ хэлгэхэ;

11) 44-дэхи статьягай 13-дахи хубида «хари гүрэнэй тагнуулшан болодог дэбжүүлэгдэгшые,» ба «хари гүрэнэй тагнуулшан, үгы гэбэл» гэхэн үгэнүүдые хаһаха;

12) 49-дэхи статьяда:

а) 3-дахи хубида удаадахи удхатай хоёрдохи абзац нэмэхэ:

«Дэбжүүлэгдэгшын бүридхэлдэ абтахаһаа урид бээлүүлэгдэжэ болохо хунгуулиин жасын мүнгэ гаргашалгын дээдэ захын хэмжээн тус хубяар тогтоогдоһон дэбжүүлэгдэгшын хунгуулиин жасын мүнгэнһөө бүхы гаршануудай дээдэ захын хэмжээнэй 30 хуби болоно.»;

б) 5-дахи хубиин 14-дэхи пунктда «мүн» гэхэн үгэ хаһаха, «, тэдээн тухай мэдээнүүдэй туйлдаа хүрэхэн үзэл баримталдаг гү, али алан хүрдүүлдэг эмхиин ажаябуулгада хабаатай нюурнууд тухай мэдээнүүдэй ниитэ нэгэн тобыёгто оруулагдаһан нюурнуудта» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

13) 55-дахи статьягай 4-дэхи хубида «хари гүрэнэй тагнуулшан, үгы гэбэл» гэхэн үгэнүүдые хаһаха;

14) 56-дахи статьяда:

а) 8.1-дэхи хубида «хари гүрэнэй тагнуулшан, үгы гэбэл» гэхэн үгэнүүдые хаһаха;

б) 20-дохи хубиине удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«20. Дуугаа үгэлгын үдэртэ (Буряад Уласай Толгойлогшын хунгалтада дуугаа үгэлгын һүүлшын үдэртэ) дуугаа үгэхэ сагай дүүрэхэнэй удаа хунгуулиин комиссинуудта байһан хэрэглэгдээгүй хунгуулиин бюллетеньүүдые тоолодог ба тус Хуулиин 62-дохи статьягай 3-дахи хубиин эрилтэнүүдэй ёһоор хүсэгүй болгодог. Газар дэбисхэрэй хунгуулиин комиссида хэрэглэгдээгүй бюллетеньүүдые хүсэгүй болгоходоо, баримта гэршэлһэн бэшэг албан түхэлжүүлэгдэжэ, тэрээн соо хүсэгүй болгогдоһон хунгуулиин бюллетеньүүдэй тоо заагадаг. Хунгуулиин бюллетеньүүдые хүсэгүй болгохо үедэ тус Хуулиин 18-дахи статьягай 6-дахи хубида заагдаһан нюурнууд байха эрхэтэй. Эдэ хунгуулиин бюллетеньүүдые зохистой хунгуулиин комиссиин нарин бэшэгэй дарга хунгуулиин комиссиин бусад дансануудтай хамта хадагалдаг.»;

15) 58-дахи статьяда:

а) 11-дэхи хубида «тус Хуулиин 62-дохи статьягай 3-дахи хубиин эрилтэнүүдэй ёһоор» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

б) 15-дахи хубида «тэрэнэй ажалда» гэхэн үгэнүүдэй удаа «ба дуугаа үгэлгын байраһаа гаргагадаг» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

в) 19-дэхи хубиине удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«19. «Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдэй хунгуулийн эрхэнүүдэй ба бүгэдын ханал хурялгада хабаадаха эрхын гол лаб найдуулганууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн ёһоор тус Хуулийн 5-дахи статьягай 2-дохи хубяар хараалагдаһан дуугаа үгэлгын үдэртэ тогтоогдоһон Буряад Уласай Толгойлогшын хунгалта үнгэргэхэдэ, ниитэ нэгэн хунгуулийн тойрогһоо гадуур оршодог гэмтэ ябадал гаргаа гэжэ хэжэглэгдэһэн ба гэмнэгдэһэн хүнүүдые харуул доро байлгадаг газарнуудтахи хунгагшадай дуугаа үгэлгэ Оросой Холбоото Уласай Түб хунгуулийн комиссийн тогтооһон гуримаар «Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдэй хунгуулийн эрхэнүүдэй ба бүгэдын ханал хурялгада хабаадаха эрхын гол лаб найдуулганууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн эрилтэнүүдые хараада абалгатайгаар бээлүүлэгдэдэг.»;

16) 59.3-дахи статья удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«59.3-дахи статья. Гэмтэ ябадал гаргаа гэжэ хэжэглэгдэһэн ба гэмнэгдэһэн хүнүүдые харуул доро байлгадаг газарнуудтахи хунгагшадай болзорһоо урид дуугаа үгэлгэ

«Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдэй хунгуулийн эрхэнүүдэй ба бүгэдын ханал хурялгада хабаадаха эрхын гол лаб найдуулганууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн ёһоор тус Хуулийн 5-дахи статьягай 2-дохи хубяар хараалагдаһан дуугаа үгэлгын үдэртэ тогтоогдоһон Буряад Уласай Толгойлогшын хунгалта үнгэргэхэдэ, ниитэ нэгэн хунгуулийн тойрогһоо гадуур оршодог гэмтэ ябадал гаргаа гэжэ хэжэглэгдэһэн ба гэмнэгдэһэн хүнүүдые харуул доро байлгадаг газарнуудтахи хунгагшадай болзорһоо урид дуугаа үгэлгэ «Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдэй хунгуулийн эрхэнүүдэй ба бүгэдын ханал хурялгада хабаадаха эрхын гол лаб найдуулганууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн эрилтэнүүдые хараада абалгатайгаар Оросой Холбоото Уласай Түб хунгуулийн комиссийн тогтооһон гуримаар ба болзорто бээлүүлэгдэдэг.»;

17) 60-дахи статьягай 19-дэхи хубиие удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«19. «Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдэй хунгуулийн эрхэнүүдэй ба бүгэдын ханал хурялгада хабаадаха эрхын гол лаб найдуулганууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн ёһоор тус Хуулийн 5-дахи статьягай 2-дохи хубяар хараалагдаһан дуугаа үгэлгын үдэртэ тогтоогдоһон Буряад Уласай Толгойлогшын хунгалта үнгэргэхэдэ, ниитэ нэгэн хунгуулийн тойрогһоо гадуур оршодог гэмтэ ябадал гаргаа гэжэ хэжэглэгдэһэн ба гэмнэгдэһэн хүнүүдые харуул доро байлгадаг газарнуудтахи хунгагшадай дуугаа үгэлгын байрануудһаа гадуур дуугаа үгэлгэ Оросой Холбоото Уласай Түб хунгуулийн комиссийн тогтооһон гуримаар «Оросой Холбоото Уласай эрхэтэдэй хунгуулийн эрхэнүүдэй ба бүгэдын ханал хурялгада хабаадаха эрхын гол лаб найдуулганууд тухай» гэхэн Холбоото уласай хуулийн эрилтэнүүдые хараада абалгатайгаар бээлүүлэгдэдэг.»;

18) 62-дохи статьягай 3-дахи хубийн нэгэдэхи мэдүүлэл удаадахи найруулгаар бэшэхэ: «Дуугаа үгэлгын сагай дүүрэн хойно харьяата газарай хунгуулийн комиссийн шийдэхэ дуунай эрхэтэй гэшүүд тус Хуулийн 18-дахи статьягай 6-дахи хубида заагдахан нюурнуудай нюдэн доро хэрэглэгдээгүй бюллетеньгүүды тоолодог болон хунгагшын тэмдэг табидат тэбхэрнүүды халгаангүй, тиймэ бюллетеньгүүды саашадаа хэрэглэхээр бэшэ болгохоор Оросой Холбоото Уласай Түб хунгуулийн комиссийн тодорхойлһон аргаар халгаан, хүсэгүй болгодог, удаань хүсэгүй болгогдоһон хэрэглэгдээгүй бюллетеньгүүдэй, мүн дуугаа үгэлгын үнгэргэгдэхэ үедэ хунгагшадай халгаан бюллетеньгүүдэй тоо соносходог ба дуугаа үгэлгын дүнгүүд тухай баримта гэршэлһэн бэшэгэй ба дуугаа үгэлгын байра соо байһан тэрэнэй ехэ болгогдоһон түхэлэй 7-дохи мүртэ оруулдаг.».

3-дахи статья

Тус Хуули албан ёһоор толилогдоһон үдэрэй удаа хүсэндөө орохо.

Буряад Уласай Толгойлогшо

Улаан-Үдэ хото
2024 оной июлийн 9

№ 479-VII

А.С. ЦЫДЕНОВ